

národní
úložiště
šedé
literatury

**130 let od narození Jaroslava Spirhanzla Duriše, významného pedologa a básníka
Českého Meránu**

Taussiková, Jitka
2019

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-538096>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 20.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Tisková zpráva
26. dubna 2019

130 let od narození Jaroslava Spirhanzla Duriše, významného pedologa a básníka Českého Meránu

27. dubna uplyne 130 let od narození Jaroslava Spirhanzla Duriše, významné osobnosti české i světové zemědělské vědy. Národní zemědělské muzeum má ve své sbírce více než dvě stovky jeho kreseb a maleb zemědělských usedlostí.

Jaroslav Spirhanzl Duriš (27. 4. 1889 Sedlec-Prčice – 21. 7. 1960 Mariánské Lázně) byl český pedolog, inženýr-agronom, spisovatel, básník, překladatel, kreslíř a legionář. V letech 1907–1911 vystudoval zemědělský odbor na ČVUT v Praze a po ukončení vysokoškolských studií působil v Zemědělské radě pro Království české. Po vypuknutí 1. světové války byl Jaroslav Spirhanzl odeslán na haličskou frontu a v březnu 1915 se ocitl v ruském zajetí. Zbytek války strávil v zajateckých táborech na Sibiři, kde se zabýval studiem místních půd. Současně se zapojil do činnosti československých konzulátů po celé transsibiřské magistrále a v listopadu 1918 vstoupil do československých legií. Krátce po svém návratu z Ruska publikoval odbornou knihu Pedologické poměry na Sibiři a cestopis Tulákova knížka. O své bohaté zážitky a poznatky, které načerpal během zajetí v Rusku a cest po světě, se děлил se čtenáři prostřednictvím mnoha článků a fejetonů zveřejněných dobovými časopisy.

Těžiště Spirhanzlovy činnosti však leželo v oblasti půdoznalství. Od roku 1920 pracoval ve Výzkumném ústavu agropedologickém a bioklimatologickém v Praze, kde byl v roce 1925 jmenován přednostou a následně ředitelem. V čele této výzkumné instituce působil až do roku 1948, kdy z ní musel na nátlak komunistického režimu odejít. Jakožto významný specialista na rašelinu předsedal rašelinářské komisi při Svazu výzkumných ústavů zemědělských. Vedle toho se zapojil do aktivit spojených s Českou akademií zemědělskou, Masarykovou akademií práce a Českým geobotanickým komitétem. Spirhanzl se těšil velkému uznání nejen v domácích, ale i zahraničních odborných kruzích, což nejlépe dokládá jeho volba do funkce tajemníka Mezinárodní společnosti půdoznalecké.

Jaroslav Spirhanzl položil základy agropedologické kartografie. Při tvorbě map využíval svého dokonalého přehledu o genetické typologii půd. Již ve 40. letech 20. století navrhoval komplexní zmapování půd na území Československa a sestavil klasifikace, metody a pracovní postupy nejen pro půdoznaleckou kartografii, ale i pro laboratorní a terénní práce. Aktivně se podílel na tvorbě a úpravě pedologického názvosloví a sepsal 69 odborných prací, například Klíč k určování hlavních typů našich půd, O rašelinách, Půdní typy, Pedologie. Nástin nauky o půdě, Metodika agropedologického náčrtu pro prostorové, zastavovací a upravovací plánování území a obcí, Eroze půdy a ochrana proti ní a další. Navíc se snažil předat své

jedinečné vědecké poznatky široké laické veřejnosti prostřednictvím populárně naučných článků a knih, kterých během života napsal okolo dvanácti set. Mimo literárních schopností byl Jaroslav Spirhanzl obdařen velkým výtvarným talentem, jak dokládají jeho dochované kresby lidových staveb. V letech 1940 a 1941 publikoval dva soubory kreseb venkovských stavení ze Sedlecko-Prčicka: Lidové stavby z okolí Sedlce na Táborsku a Staré jihočeské chalupy. „*Ve druhé polovině 20. století obohatilo sbírky našeho muzea kromě osobní pozůstalosti celkem 227 Spirhanzlových prací. Převažují mezi nimi precizně provedené perokresby rázovitých zemědělských usedlostí z Písecka, ale objevují se zde i kolorované perokresby a několik maleb provedených technikou akvarelu,*“ říká kurátor Národního zemědělského muzea Martin Vlček.

Spirhanzl rovněž patřil k významným překladatelům ruské a německé literatury. Vedle překladů děl ruských a německých klasiků se sám věnoval psaní mnoha povídek, novel a románů inspirovaných životem na venkově. K jeho nejznámějším literárním pracím náleží romány Na panském mlýně, Jediná mezi nimi a Srdce. Román Emiliana Rolfa. V románu Trosečníci touhy, který vyšel v roce 1937, se Spirhanzl snažil čtenářům zprostředkovat pocity marnosti a vykořenění, které prožívali váleční veteráni po skončení 1. světové války. Spirhanzl bývá také nazýván básníkem Českého Meránu díky autorství mnoha romantických básní, v nichž opěvoval krásu svého rodného kraje.

Národní zemědělské muzeum je státní příspěvková organizace zřízená Ministerstvem zemědělství. Zabývá se zejména tematikou zemědělství, lesnictví, myslivosti, rybářství, zahradnictví, potravinářství, zpracování zemědělských produktů, vývoje venkova a kulturní krajiny. Národní zemědělské muzeum má kromě hlavní výstavní budovy v Praze také další čtyři pobočky – Čáslav, zámek Kačina, zámek Ohrada, Valtice. Jednotlivé pobočky jsou zaměřeny tak, aby svou vědecko-výzkumnou, akviziční a prezentační činností komplexně pokrývaly zemědělství a jeho příslušné obory v celé šíři. Muzeum nabízí řadu lektorských programů a každoročně pořádá několik desítek tematických akcí pro veřejnost.

Více na www.nzm.cz.

Jitka Taussiková
tisková mluvčí
Národní zemědělské muzeum
Tel.: 604 867 970
tiskove@nzm.cz